

STATUTÁRNÍ MĚSTO LIBEREC

Poznámka: Zveřejněna je pouze upravená verze dokumentu z důvodu dodržení přiměřenosti rozsahu zveřejňovaných osobních údajů podle zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů v platném znění.

Osobní údaje jsou v souladu s § 16, § 17 a § 95 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích v platném znění.

7. zasedání zastupitelstva města dne: 07.09.2017

Bod pořadu jednání:

Opatření akcionáře k omezení budoucích ztrát DPMLJ

Stručný obsah: Dopravní podnik (DPMLJ) vykazuje za rok 2016 ztrátu 17,5 mil. Kč. Příčinou je požadavek jeho subdodavatele, firmy BusLine, na vyšší cenu za dopravní výkon, a zejména požadavek BusLine na proplacení tzv. přiměřeného zisku ve výši cca 28 milionů korun. Jde o jeden z projevů dlouhodobého problému, ve kterém se pozice DPMLJ stále zhoršuje. Do roku 2019 tyto dodatečné požadavky BusLine vyčísluje na 245 mil. Kč. Navržená opatření akcionáře směřují k omezení těchto rizik.

Rada města Liberce

Zpracoval: Šedlbauer Josef, prof. - radní, zastupitel

Schválil:

Projednáno:

Předkládá: Šedlbauer Josef, prof. - radní, zastupitel

Návrh usnesení

Zastupitelstvo města po projednání

bere na vědomí

předložený návrh opatření akcionáře k omezení budoucích ztrát DPMLJ dle důvodové zprávy

Formulace usnesení byla konzultována s právníkem zařazeným do MML před projednáním v zastupitelstvu města.

Důvodová zpráva:

Smlouva mezi DPMLJ a BusLine

Další finanční požadavky BusLine jsou jedním z důsledků smluvních vztahů, které mají počátek ve smlouvě mezi DPMLJ a BusLine o zajištění výkonu závazků veřejné služby v hromadné dopravě z prosince 2009. DPMLJ o této smlouvě a smluvních vztazích s ní souvisejících odmítá poskytovat informace podle zákona 106/1999, o svobodném přístupu k informacím, přesto lze z veřejně dostupných materiálů sestavit dostatečně přesný obraz situace.

Hlavní problémy:

- Smlouva na 10 let v objemu kolem 1,5 miliardy byla uzavřena napřímo, bez výběrového řízení.
- Smlouva neobsahuje ustanovení o ceně. Odvolává se na analogii s veřejnoprávními smlouvami a na příslušné části silničního zákona, které upravují prokazatelnou ztrátu. Součástí smlouvy mezi DPMLJ a BusLine ale není pro veřejnoprávní smlouvu povinný předběžný odhad prokazatelné ztráty, tedy „cenový strop“. BusLine neumožňuje DPMLJ kontrolu vykazovaných nákladů s odkazem na obchodní tajemství.
- DPMLJ se ve smlouvě zavázal platit BusLine tzv. přiměřený zisk v maximální výši, který legislativa umožňuje. Žádný dopravce v České republice zisk v této výši nedostává, obvyklá je platba pouze za prokazatelné náklady. I DPMLJ vždy dostával od svých objednavatelů uhrazeny jen prokazatelné náklady na zajištění dopravy. Zisk, který si BusLine nárokuje, je ve výši téměř 20% nákladů, kolem 30 mil. Kč ročně.
- Smlouva obsahuje závazek DPMLJ předat BusLine autobusovou dopravu v minimálním rozsahu 3,2 milionu kilometrů ročně. To je v současné době 60% veškeré autobusové dopravy, kterou DPMLJ provozuje (100% na Jablonecku a 40% v Liberci). Závazek DPMLJ trvá nezávisle na tom, v jakém rozsahu a zda vůbec si od něj objedná dopravu samotná města.
- Smlouva je prakticky nevypověditelná.
- Případné spory smlouva podřizuje třem rozhodcům, dva z nich byli dodatkem z roku 2014 určeni jmenovitě.
- Smlouva ve znění postupně uzavíraných dodatků využívá všech možností, jak se vyhnout případnému přezkoumání před obecným soudem.

Jde zejména o zkrácenou zprávu z hloubkové kontroly hospodaření s prvky forenzního auditu z roku 2015, dostupné na http://podklady.librec.cz/download_files.php?url=2016%2F2016-03-31+ZM+3%2FDle+bod%C5%AF%2FI.+Informace+-+Zkr%C3%A1cen%C3%A1+zpr%C3%A1va+z+hloubkov%C3%A9+kontroly+hospoda%C5%99en%C3%AD+s+prvky+forenzn%C3%AD+ho+audit+DPMLJ%2C+a.+s.+Informace+do+ZM.pdf&ref=zastupitelstvo

Auditor ve zprávě¹ shrnuje: „Na základě provedené analýzy a dále uvedených důvodů je auditor názoru, že stávající obchodní vztah s BusLine, uzavřený v roce 2009, je nevyrovnaný v neprospěch DPMLJ zejména v důsledku konstrukce obchodního vztahu a neměl být v této podobě vůbec uzavřen.“

Jedním z hlavních rizik smlouvy je závazek placení přiměřeného zisku v maximální výši. V prvních letech plnění smlouvy (2010-2013) BusLine požadavek na přiměřený zisk neuplatňoval, ponechal si ale možnost vyžádat si ho i zpětně. Uvedených 28 mil. Kč je fakturace přiměřeného zisku za jeden rok z desetiletého trvání smlouvy, konkrétně za rok 2015.

Stav je tedy takový, že

- a) z rozpočtů Liberce a Jablonce jsou dopravnímu podniku uhrazeny náklady za objednanou veřejnou dopravu.
- b) DPMLJ je v rozsahu subdodávky prakticky v plné výši předává BusLine.
- c) DPMLJ zůstává povinností zaplatit BusLine navíc ještě přiměřený zisk (cca 28 mil. Kč ročně), na který ale nemá odkud vzít. Výsledkem je nevyhnutelně finanční ztráta pro dopravní podnik.

Tento absurdní obchodní vztah je nejzřetelnější v Jablonci a okolí, kde má DPMLJ smlouvu s o zajištění veřejné autobusové dopravy s dopravním svazkem obcí Jablonecka, veškerou dopravu však zajišťuje subdodavatelsky BusLine. Za předchozí rok takto DPMLJ jen v oblasti Jablonecka vygeneroval ztrátu kolem 19 mil. Kč.

Ze strany DPMLJ je logické žádat po městech zvýšení příspěvku, aby mohl ztráty pokrýt. Pokud tomu města vyhoví, bude to znamenat každoroční zvýšení příspěvku pro dopravní podnik řádově v desítkách milionů z jejich rozpočtů. Konkrétně BusLine svoje dodatečné požadavky za roky 2014-2019 vyčísluje na 245 mil. Kč. DPMLJ však toto zvýšení příspěvku nepomůže, peníze navíc jen předá BusLine. Pokud města požadavkům DPMLJ nevyhoví, firma bude v příštích letech kumulovat ztrátu, nebude schopna zajišťovat v potřebném rozsahu opravy a obnovu majetku a bude ohrožena její schopnost realizovat dotační projekty.

Dosavadní průběh plnění smlouvy

Smlouvu v roce 2009 připravili tehdejší ředitel DPMLJ J. Veselka a primátor J. Kittner, který ji zároveň v roli předsedy představenstva DPMLJ podepsal. Oba pak působili v představenstvu i v dalších letech (J. Kittner do roku 2015, v současné době v dozorčí radě) a smluvní vztahy s BusLine obhajovali. Obdobně postupuje vedení DPMLJ. Ředitel dopravního podniku L. Wejnar do firmy nastoupil krátce po podpisu smlouvy, v té době byl členem představenstva BusLine a po určitou dobu si ponechal současné působení v DPMLJ a v BusLine.

V letech 2011-2014 jsem jako člen dozorčí rady DPMLJ na problémy a rizika smluvních vztahů mezi DPMLJ a BusLine opakovaně upozorňoval orgány DPMLJ a vedení města. V roce 2015 se podařilo v představenstvu prosadit hloubkovou kontrolu hospodaření - audit, který identifikoval hlavní problémy. Zároveň jsem za představenstvo podílel spolu s auditory na jednání s BusLine s cílem dosáhnout dohody o narovnání, která by především nastavila jasné cenové ujednání. Po předání návrhů, zpracovaných auditorskou společností, firmě BusLine, následovalo moje odvolání z pozice místopředsedy představenstva a pověření P. Šulce jednáním s BusLine. Od podzimu 2015 nebylo dosaženo žádného konkrétního výsledku kromě fakturace přiměřeného zisku ze strany BusLine.

V orgánech DPMLJ i ve vedení města od roku 2011 převažoval postoj, že smlouva zřejmě je problematická, ale je platná a je třeba vycházet BusLine vstříc výměnou za to, že neuplatní všechna svoje smluvní práva, především na přiměřený zisk. Firma BusLine skutečně postupovala v prvních letech plnění spíše vstřícně výměnou za nezpochybnění smlouvy a upevnění pozic BusLine prostřednictvím smluvních dodatků. Tento přístup vyvrcholil v roce 2014 uzavřením dodatků o vzdání se práv, plynoucích z obecných zákonů, a o jmenovitěm určení rozhodců. Od stejného roku si BusLine ponechává možnost přiměřený zisk požadovat, a to i zpětně. S blížícím se koncem trvání smlouvy se požadavky ze strany BusLine stupňují.

Právní a ekonomické posouzení smlouvy

Na smlouvu a její dílčí aspekty bylo zpracováno několik posudků. O třech z nich jsou veřejně dostupné informace a lze je citovat.

Prvním je podnět z roku 2012 na Úřad pro ochranu hospodářské soutěže k zahájení správního řízení kvůli absenci výběrového řízení na dodavatele ve věci smlouvy mezi DPMLJ a BusLine. ÚOHS „neshledal důvody pro zahájení správního řízení“, rozhodnutí kromě tohoto výroku neobsahuje žádné zdůvodnění. Jde o jediný typ rozhodnutí ÚOHS, který je soudně nepřezkoumatelný.

Společnost Finaudit realizovala pro představenstvo DPMLJ komplexní audit hospodaření v roce 2012 a posouzení ekonomické výhodnosti smluvních vztahů mezi DPMLJ a BusLine v roce 2013. Tento druhý posudek byl reakcí představenstva na mnou podávané informace. Audit z roku 2012 se ke smlouvě mezi DPMLJ a BusLine nijak nevyjadřuje, ačkoli v té době už byla nejvýznamnějším smluvním vztahem dopravního podniku. V posouzení z roku 2013 se Finaudit vyhnul klíčové otázce na posouzení ekonomických dopadů přímého zadání, tj. absence výběrového řízení. Auditorská zpráva neobsahuje žádné srovnání s daty jiných dopravců (benchmarking), je založena na hypotetickém modelu s problematickými předpoklady. Společnost Finaudit od roku 2012 dosud působí jako statutární auditor pro BusLine, na tuto skutečnost při zakázkách pro DPMLJ nikdy neupozornila.

V roce 2015 byla společností BDO Advisory zpracována již citovaná zpráva o hloubkové kontrole hospodaření s prvky forenzního auditu¹, která shrnuje výše uvedené problémy smluvních vztahů a doporučuje rychlé jednání o narovnání.

Závěry

- Cenová ujednání a otázka přiměřeného zisku měly být řešeny co nejdříve a to pro celou dobu platnosti smlouvy, nejen zpětně. V tomto klíčovém bodě orgány DPMLJ selhávají od roku 2011 dodnes. Výsledkem je hrozba zbytečných finančních nákladů ve výši stovek milionů korun, která dopadá na DPMLJ a jeho akcionáře.
- Problematika smluvních vztahů mezi DPMLJ a BusLine je z právního hlediska bezprecedentní, komplikace pro město jako akcionáře v čase rostou.
- Akcionář v této situaci musí účinně a bezodkladně jednat k omezení rizik.

Doporučení

- Provéřit oprávněnost požadavku na přiměřený zisk ve fakturované výši.
- Udělit v souladu s § 13, odst. 1 r) Stanov DPMLJ pokyny představenstvu ohledně cílů a termínů při jednání o narovnání smluvních vztahů s BusLine a o zajištění toku informací mezi společností a akcionářem.
- Provést změny v představenstvu s cílem vytvořit kompetentní tým, který povede jednání o narovnání smluvních vztahů.
- Jako akcionář připustit možnost soudního sporu při řešení dalších finančních nároků BusLine.

K naplnění uvedených doporučení je třeba, aby akcionář vyzval představenstvo společnosti k svolání valné hromady s výše uvedeným programem.

Přílohy: